

It takes two to tango!

Elia Hattinga van 't Sant

Het gaat bij de aanschaf van een rashond vaak niet heel anders dan bij de aanschaf van een huis of een auto. Er is iets waar iemand op valt. Dat kan schoonheid zijn - bijna niemand neemt een hond die hij heel lelijk vindt – of uitstraling. Mensen kunnen op slag verliefd worden op een foto in een hondenencyclopedie of op internet. Dát is precies wat ze willen. Daar gaan ze voor.

Overeenkomst

Wat het precies is, waar ze op vallen, valt moeilijk te definiëren. Net als bij de keuze van een menselijke partner lijken mensen die een rashond aanschaffen op zoek te zijn naar een overeenkomst tussen de hond en henzelf. Roy en Christenfeld (2004) die zich afvroegen of er waarheid school in de opvatting dat mensen en hun rashonden op elkaar lijken - men denke aan de openingsscènes van Walt Disney's 101 Dalmatiërs, waar dit leuk geïllustreerd wordt – zagen dit inderdaad bevestigd. Proefpersonen wisten opvallend vaak de juiste baas aan de juiste hond te koppelen. Maar hoe ze dat wisten, bleef onduidelijk. Er waren geen significante overeenkomsten op gebied van afzonderlijke factoren, zoals lang haar of een vriendelijke uitstraling.

Scheiding

Dat bij de keuze voor een rashond dezelfde mechanismes een rol lijken te spelen als bij de keuze van een menselijke partner, komt ook naar voren uit onderzoeken naar de reden waarom mensen een hond aanschaffen, voor henzelf of voor hun kinderen. Mensen zoeken voor het overgrote deel dezelfde kwaliteiten in hun honden, als in hun menselijke partners: acceptatie, vertrouwen, liefde, vriendschap, bescherming en intelligentie. Dat een hond lief voor de kinderen moet zijn, een goed vriendje, spreekt bijna vanzelf.

Aangezien echter zeker een derde van de huwelijken eindigt in een scheiding, hoeft het ons eigenlijk niet te verbazen dat er tussen hond en mens ook zoveel mismatches zijn, vaak met gedragsproblemen bij de hond als opvallendste kenmerk. Onze keuze is blijkbaar ook op hondengebied niet onfeilbaar. Bovendien zijn relaties tussen een mens en zijn hond misschien emotioneel wel net zo complex als die tussen menselijke partners onderling. Een groot deel van de hondenbezitters geeft aan meer van hun hond te houden dan van een familielid – altijd weer een hele schok om te horen voor niet-hondenliefhebbers. De gronden voor een mismatch of een verstoorde verhouding tussen hond en baas kunnen dus vergelijkbaar zijn: te hooggespannen verwachtingen, storende persoonlijkheidsverschillen, onbeantwoorde liefde. Dat laatste misschien nog wel veel meer dan bij mensen. De hond heeft immers meestal niet zelf het ja-woord gegeven. Hij is aangeschaft.

Rationele keuze

Bij een deel van de mensen lijkt de aanschaf van een rashond echter niet impulsief te zijn: er is sprake van een afgewogen, rationele keuze. Deze mensen zijn bewust op zoek naar een hond die ook qua karakter bij hen en hun leefsituatie past. Ze hebben een wensenlijstje waar bepaalde karaktereigenschappen op staan: actief of juist rustig, lekker eigenwijs of juist gemakkelijk te trainen...Ze zoeken informatie op internet, lezen boeken, bezoeken een show

en praten met eigenaars, kortom ze gaan onderzoeken of hen bevalt wat ze op een plaatje zien. Dat lijkt een goed recept om te krijgen wat je wilt hebben. Toch gaat het ook hier vaak mis en komen teleurstellingen voor. De oorzaak hiervan ligt vaak in het wat eenvormige beeld dat veel mensen van honden hebben.

Algemene typering.

Hoewel mensen meestal beseffen dat er grote verschillen tussen rassen zijn, realiseren zij zich vaak onvoldoende dat er binnen een ras grote, individuele karakterverschillen kunnen voorkomen. Een probleem is dat er bij rasinformatie algemene typering worden gebruikt om alle honden van een bepaald ras te beschrijven. Bij jachthonden lees je bijvoorbeeld vaak dat ze zachtmoedig, vriendelijk en levendig zijn. Bij herders dat ze zelfstandig, intelligent en waakzaam zijn. Dat schept verwachtingen. Veel mensen kijken ook niet verder dan dat. Het gevaar bestaat dus dat men dergelijke beschrijvingen als norm neemt. Zeker mensen die selecteren op aibaarheid kunnen dan voor nare verrassingen komen te staan: ook onder de rassen die als allemansvrienden te boek staan, komen veel honden voor die helemaal niet van knuffelen houden en een omhelzing niet kunnen waarderen. Maar ook wie denkt een intelligente speurneus aan te schaffen, kan behoorlijk gefrustreerd raken als deze na honderd keer oefenen nog steeds niet begrijpt wat je bedoelt.

Verdoezelen

Als je informatie zoekt over een bepaald ras, kom je bovendien vaak terecht bij fokkers of eigenaars van het ras. Dat zijn meestal bevlogen liefhebbers en hun informatie is dan ook meestal positief gekleurd. Ze zijn immers zelf gek op hun honden en kijken dus al gauw door een wat roze bril. Zelfs als zij mensen willen informeren over minder leuke kanten van een ras, dan doen zij dat in woorden die een beetje verdoezelen wat er achter schuilgaat. Iemand zal niet snel zeggen dat de honden van 'zijn' ras niet vooruit te branden zijn. Of lomperiken die iedereen omverlopen. Of bijtgrage angsthazen. Of irritante keffertjes. De termen die gebruikt worden zijn eerder kalm en goedmoedig, vrolijk en onstuimig, scherp en gereserveerd, levendig en waaks. Het klinkt dus meestal allemaal leuk en mooi of op zijn minst alsof het allemaal wel meevalt. Dat geldt ook wanneer iemand een hond kwijt wil of een pup wil verkopen. Niemand is er immers bij gebaat om de hond dan zwart af te schilderen.

Maakbaarheid

Een ander probleem is dat er - door een eeuwen lang bestaande opvatting dat het gedrag van honden reflexmatig en nogal mechanisch verloopt - het vastgeroeste idee is ontstaan dat ze tot op zeer grote hoogte maakbaar zijn. Bij de juiste aanpak, de juiste training, een goede opvoeding en conditionering creëer je de hond die je wilt hebben.

Daarmee gaat men er aan voorbij dat het karakter van een hond al voor een heel groot deel vastligt voordat men de pup in handen krijgt. Genetische predispositie en de omstandigheden waarin de teef bij de bevruchting en dracht leeft, bepalen hoe genen tot expressie komen. Hoe een dier biochemisch gaat functioneren, wordt grotendeels al in de baarmoeder vastgelegd. Ervaringen in de eerste levensweken leggen de verdere basis voor de 'bedrading' in de hersenen en dus ook de wijze waarop het dier later op omstandigheden gaat reageren. De maakbaarheid is dus maar beperkt. Natuurlijk kun je gedrag sturen en reguleren, maar iets totaal veranderen is bijna onmogelijk. Dat betekent dat je veel dingen voor lief moet nemen, net zoals je dat van je partner of kinderen zult moeten doen. Maar door het beeld dat

honden trainbaar zijn, is het voor mensen extra moeilijk om dat te accepteren, zeker wanneer ze de leerprincipes juist hanteren. “Ik doe alles goed, waarom werkt het niet?” is de vraag die men zich dan keer op keer stelt, als de hond zich toch niet volgens de verwachtingen gedraagt.

Familie

Om een hond te krijgen die echt bij je past, die je niet irriteert, maar plezier geeft, zul je dus op individueel niveau veel nauwer moeten kijken en selecteren dan nu meestal gedaan wordt. Het begint bij het je verdiepen in de familielijnen binnen een ras. Niet alleen op papier, maar door te kijken naar het gedrag binnen de familie van de pup waar je het oog op hebt laten vallen – ouders, grootouders, ooms en tantes. Door de hoge mate van inteelt bij rashonden zijn vaak bepaalde ‘eigen’ erfelijke trekjes – bijvoorbeeld angst voor geluiden, een hoge of lage agressiedrempel - in bepaalde lijnen prominenter aanwezig dan in andere. Als je dus bepaalde trekken bij verschillende familieleden onafhankelijk van elkaar waarneemt, dan is er een grote kans aanwezig dat je pup daar ook wat van mee krijgt.

Omgeving

Van groot belang is ook, dat de omstandigheden bij de fokker goed worden bekeken en vooral het gedrag van de aanstaande moeder in haar eigen omgeving. Moeders programmeren hun pups zo dat ze al redelijk aangepast op de omgeving waarin ze zullen opgroeien ter wereld komen. Dat betekent dat teven die in een omgeving verkeren die zij als gevaarlijk of stressvol ervaren, pups kunnen krijgen die eerder angstig of agressief reageren op prikkels: ze zijn namelijk epigenetisch ‘voorbereid’ om te kunnen overleven in een gevaarlijke omgeving. Honden die zich thuis lekker voelen, hebben meer kans om relaxte pups te krijgen. Uiteraard moet ook worden bekeken of de pups zullen opgroeien in een omgeving waar zij aan veel omstandigheden worden blootgesteld waarmee ze later ook te maken krijgen. Die ervaringen worden opgeslagen – er worden meer verbindingen in de hersenen gelegd – en kunnen later ervoor zorgen dat een hond zich later gemakkelijker kan aanpassen.

Klik

Als je dan besloten hebt een pup te nemen uit een bepaalde combinatie bij een bepaalde fokker, komt de laatste fase: het kiezen van de pup die het beste bij je past. Al is de voorafgaande screening nog zo goed geweest, het is niet gezegd dat de pups inderdaad voldoen aan de belangrijkste wensen. Het zijn immers geen kopietjes, maar individuetjes. Het is heel lastig om in een ruimte waar alle pups door elkaar lopen een inschatting te maken van het individuele karakter van de hondjes, zelfs voor fokkers die veel met de pups bezig zijn. Een goede puppytest kan uitkomst bieden. Er zijn echter niet veel fokkers die hun pups laten testen. Bovendien weet je dan nog niet of het echt klikt met een pup. Want die klik, dat ondefinieerbare gevoel dat het goed zit tussen jou en een pup, vergroot de kans op een aanhoudend goede relatie aanzienlijk. Wanneer je op een rustig plekje, weg van de andere hondjes, een apporteurspelletje doet met een pup, een klein wandelingetje maakt en met hem knuffelt dan merk je of er een vertrouwensbasis is. De pup die je niet ziet staan en al het andere interessanter vindt, geeft te kennen niet in een hechte relatie te zijn geïnteresseerd. En als dat je doel is, dan heb je een grote kans dat je in je verwachtingen teleurgesteld zult worden. Want voor een goede relatie met een hond geldt hetzelfde als voor een goede relatie met een mens: *it takes two to tango*.